نفت و انرژی

۲,۸۲۳,۶۰۰,۰۰۰ لیتر بنزین در تعطیلات نوروزی مصرف شد

۲ میلیارد و ۸۲۳ میلیون و ۶۰۰ هزار لیتر بنزین در ایام تعطیلات نوروزی از ۲۵ اسفند ۱۴۰۳ تا ۱۵ فروردین ۱۴۰۴ در سراسر کشور توزیع شد که این رقم بیان‌کننده رشد حدود ۱۵ درصدی مصرف بنزین کشور نسبت به مدت مشابه پارسال است.

به گزارش زمان به نقل از شانا، توزیع سوخت در ایام تعطیلات نوروز ۱۴۰۴ با اتخاذ تدابیر ویژه از سوی وزارت نفت به همت شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی ایران به‌منظور تأمین سوخت و مدیریت بهینه منابع در ایام اوج مصرف بدون هیچ‌گونه خللی انجام شد.

بر اساس آخرین آمارها، با آغاز تعطیلات نوروزی و افزایش مسافرت‌ها از ۲۵ اسفند ۱۴۰۳ تا ۱۵ فروردین ۱۴۰۴ درمجموع ۲ میلیارد و ۸۲۳ میلیون و ۶۰۰ هزار لیتر بنزین در کشور توزیع شد که این مقدار در مقایسه با رقم ۲ میلیارد و ۴۶۳ میلیون لیتر در مدت مشابه پارسال (۲۵ اسفند ۱۴۰۲ تا ۱۵ فروردین ۱۴۰۳) حدود ۱۵ درصد رشد داشته است.

کرامت ویس‌کرمی -مدیرعامل شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی ایران- درباره تأمین سوخت نوروزی گفت: میانگین مصرف بنزین از ۲۵ اسفند ۱۴۰۳ تا ۱۵ فروردین ۱۴۰۴، ۱۳۴ میلیون و ۵۰۰ هزار لیتر بود که این رقم در مقایسه با میانگین مصرف ۱۲۳ میلیون لیتر مدت مشابه پارسال (۲۵ اسفند ۱۴۰۲ تا ۱۵ فروردین ۱۴۰۳) حدود ۹ درصد رشد داشت.

وی با بیان اینکه در زمینه ذخیره‌سازی و تأمین بنزین در ۶ ماه دوم سال ۱۴۰۳ برنامه‌ریزی‌های بسیار مطلوبی انجام شد، افزود: رکورد تاریخی توزیع بنزین در ۲۹ اسفند ۱۴۰۳ با رقم توزیع بیش از ۱۶۴ میلیون لیتر بنزین در کشور شکسته شد، همچنین با توجه به مصرف قابل‌توجه بنزین کشور در ایام تعطیلات نوروز، سوخت‌رسانی و توزیع بنزین بدون هیچ‌گونه مشکلی و به بهترین شکل ممکن انجام شد.

مدیرعامل شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی ایران با تأکید بر اینکه در ۶ ماهه دوم سال ۱۴۰۳ حداقل به‌طور متوسط ۸ میلیون لیتر به تولید بنزین افزوده شد، بیان کرد: این افزایش تولید سبب شد در ایام تعطیلات نوروز بتوانیم بنزین را به‌نحو مطلوب تأمین کنیم.

بر پایه این گزارش، جمعه (۱۵ فروردین ۱۴۰۴) در روز پایانی تعطیلات نوروزی امسال درمجموع ۱۲۵ میلیون و ۷۰۰ هزار لیتر بنزین در کشور توزیع شد که این رقم در مقایسه با ۱۰۹.۱ میلیون لیتر مدت مشابه پارسال (۱۵ فروردین ۱۴۰۳)، ۱۶.۶ میلیون لیتر، معادل ۱۵ درصد افزایش یافته است. میانگین مصرف بنزین در فاصله روزهای یکم تا ۱۵ فروردین امسال ۱۳۰ میلیون و ۸۰۰ هزار لیتر بود، همچنین بیشترین آمار مصرف بنزین به روزهای ۲۹ اسفند ۱۴۰۳ با مصرف ۱۶۴ میلیون و ۴۰۰ هزار لیتر و ۱۲ فروردین ۱۴۰۴ با مصرف ۱۵۰ میلیون و ۲۰۰ هزار لیتر مربوط می‌شود.

قیمت رسمی فروش نفت ایران در آوریل اعلام شد

بر اساس اعلام شرکت ملی نفت ایران، قیمت نفت سبک ایران در آوریل ۲۰۲۵ برای مشتریان آسیایی حدود ۴ دلار بالاتر از قیمت پایه (قیمت نفت خام عمان/ دوبی) عرضه می‌شود.

به گزارش زمان به نقل از وزارت نفت، قیمت فروش انواع نفت خام ایران در چهارمین ماه سال ۲۰۲۵ از سوی شرکت ملی نفت ایران اعلام شد؛ بر همین اساس «نفت خام سبک ایران» در بازارهای شمال غرب اروپا و آفریقای جنوبی در ماه آوریل، ۱.۷۵ دلار بالاتر از قیمت نفت برنت دریای شمال عرضه می‌شود، همچنین «نفت خام سنگین ایران» در این بازارها طی این ماه، ۵ سنت پایین‌تر از این شاخص قیمت‌گذاری شده است.

قیمت «نفت فروزان ایران» نیز در این بازارها ۵ سنت بالاتر از نفت برنت عرضه می‌شود.

در بازار مدیترانه نیز نفت «سنگین» و «فروزان» ایران، به‌ترتیب ۴۰ و ۳۵ سنت کمتر از شاخص نفت برنت عرضه می‌شود، همچنین نفت «سبک ایران» در این بازار نیز ۱.۷ بیشتر از قیمت نفت خام برنت قیمت‌گذاری شده است.

نفت ایران برای مشتریان آسیایی چقدر است؟

با توجه به اینکه قیمت پایه نفت خام در غرب آسیا، میانگین قیمت نفت خام عمان / دوبی است، قیمت «نفت سبک ایران» برای عرضه در بازار آسیا در آوریل ۲۰۲۵، با اندکی کاهش نسبت به ماه گذشته میلادی ۳.۹۵ دلار بالاتر از قیمت پایه (قیمت نفت خام عمان / دوبی) خواهد بود، همچنین قیمت نفت «سنگین» و «فروزان» ایران به‌ترتیب ۱.۹ و ۲.۱۵ دلار بیشتر از قیمت پایه عرضه می‌شود. گفتنی است؛ مدیریت امور بین‌الملل شرکت ملی نفت ایران به‌صورت ماهانه قیمت فروش انواع نفت خام ایران را منتشر می‌کند.

دولت، دلال‌ها و مصرف‌کننده؛

سه ضلع مثلث بحران قیمت در بازار ایران

فائزه حیدری - با توجه به تورم بالای مواد غذایی در ایران در سال‌های اخیر، نگرانی‌ها نسبت به امنیت غذایی و تأمین کالاهای اساسی برای مردم افزایش یافته است. طبق گزارش‌های منتشر شده توسط مرکز آمار ایران، نرخ تورم ماهانه مواد غذایی در دو ماه پایانی سال ۱۴۰۳ با رشد چشمگیری مواجه شد. در ماه بهمن، نرخ تورم ماهانه به ۴.۲ درصد رسید که نشان‌دهنده نوسانات جدی در قیمت‌ها و نگرانی‌های بیشتر از تداوم این روند در سال جدید است.

امنیت غذایی، یکی از اصلی‌ترین دغدغه‌های هر جامعه است که به تأمین مواد غذایی اساسی و روزانه مردم مربوط می‌شود. طبق گزارش‌ها، در سال گذشته برخی کالاهای اساسی همچون حبوبات، برنج، لبنیات و روغن با افزایش قیمت‌های بسیار شدید روبه‌رو شدند. این افزایش قیمت‌ها باعث ایجاد مشکلات فراوان برای اقشار مختلف مردم، به ویژه قشر متوسط و کم درآمد شده است.

امین دلیری، تحلیلگر مسائل اقتصادی، در مصاحبه‌ای اظهار داشت که یکی از دلایل اصلی این افزایش قیمت‌ها، مشکلات در توزیع کالاهای اساسی است. وی بر این نکته تأکید کرد که علی‌رغم تأمین این کالاها توسط دولت، مشکلاتی در توزیع و وجود واسطه‌ها و دلال‌ها در این فرآیند باعث شده است که کالاهای اساسی به دست مصرف‌کنندگان با قیمت‌های بالاتر برسند. به گفته دلیری، در بسیاری از موارد دولت موفق به توزیع مناسب کالاهای اساسی نشده و این امر موجب گسترش فساد و دلالی در بازار شده است. در گذشته، واردات کالاهای اساسی به‌ویژه پس از انقلاب اسلامی تحت نظارت و مدیریت شرکت بازرگانی دولتی و دیگر نهادهای دولتی انجام می‌شد و تخصیص ارز برای واردات کالاها به‌صورت کنترل شده انجام می‌گرفت. اما طی دو دهه اخیر، به‌ویژه پس از خصوصی‌سازی‌ها، این فرآیند دچار تغییرات زیادی شد و واردات کالاهای اساسی به دست برخی افراد خاص افتاد که در نتیجه آن، دست دلالان و محتکران باز شد. این تغییرات باعث شد که بازار کالاهای اساسی دچار بی‌ثباتی و نوسانات شدید قیمتی شود. دلیری در ادامه تأکید کرد که اصلاحات در سازوکار تأمین و توزیع کالاهای اساسی یک ضرورت جدی است که باید در دستور کار دولت قرار گیرد. به‌ویژه در شرایطی که بحران‌ها و نوسانات جهانی مانند افزایش نرخ ارز و قیمت جهانی کالاها تأثیرات خود را بر بازار داخلی می‌گذارند، دولت باید کنترل‌های دقیق‌تری بر فرآیند واردات و توزیع این کالاها اعمال کند.

وضعیت کالاهای اساسی در سال ۱۴۰۴

دولت‌های مختلف در ایران همواره در تلاش بوده‌اند تا کالاهای اساسی مورد نیاز مردم را تأمین کنند، اما در بسیاری از موارد، توزیع نادرست و نبود نظارت دقیق باعث شده که این کالاها به قیمت‌های بالاتر و با مشکلات بیشتری به دست مصرف‌کنندگان برسد. دلیری پیش‌بینی کرد که در سال ۱۴۰۴ نیز این مشکلات ادامه خواهد داشت و باید توجه ویژه‌ای به تولید داخلی و واردات کالاهای اساسی داشته باشیم. بر اساس گزارش‌ها، کالاهایی مانند گندم، برنج، روغن، شکر، چای، حبوبات و گوشت از جمله اقلامی هستند که به‌طور مداوم در سبد مصرفی مردم قرار دارند و در صورت کمبود آن‌ها، فشار زیادی به مردم وارد می‌شود. در همین راستا، دلیری اظهار داشت که برخی از این کالاها مانند برنج و روغن از طریق واردات و تخصیص ارز ترجیحی به کشور وارد می‌شوند، در حالی که برخی دیگر مانند تخم مرغ و لبنیات عمدتاً از تولید داخلی تأمین می‌شوند. یکی از بحران‌های جدی بازار در اواخر سال ۱۴۰۳، کمبود روغن خوراکی بود. بررسی‌ها نشان داد که از هفته پایانی اسفند ۱۴۰۳، بازار روغن با کمبود عرضه مواجه شد که همچنان در ابتدای سال ۱۴۰۴ ادامه داشت. این بحران ناشی از تغییرات در ساختار بازار و همچنین افزایش قیمت جهانی روغن بود که به تأثیرات منفی بر بازار ایران منجر شد. از طرفی، خروج برندهای خارجی از بازار ایران نیز بر نوسانات قیمت روغن دامن زد. در همین زمان، قیمت گوشت و برنج نیز شاهد افزایش‌های قابل توجهی بود. هر کیلوگرم گوشت قرمز در اسفند ۱۴۰۳ از ۹۸۰ هزار تومان به ۱.۱ میلیون تومان رسید. همچنین قیمت برنج ایرانی نیز به طور قابل توجهی افزایش یافت و در برخی فروشگاه‌ها به ۲۰۰ هزار تومان رسید، که این رقم به‌ویژه در ماه‌های پایانی سال نگرانی‌های بسیاری ایجاد کرد. با توجه به پیش‌بینی‌ها، سال ۱۴۰۴ همچنان با مشکلاتی در تأمین و توزیع کالاهای اساسی مواجه خواهد بود. کمبود منابع آبی و مشکلات کشاورزی به‌ویژه در تولید برنج و دیگر محصولات کشاورزی می‌تواند در سال‌های آینده باعث افزایش مشکلات اقتصادی شود. از سوی دیگر، افزایش قیمت ارز و تأثیرات جهانی نیز بر قیمت کالاهای اساسی اثرگذار خواهد بود. در نهایت، از آن‌جایی که تأمین کالاهای اساسی برای امنیت غذایی کشور بسیار حیاتی است، دولت باید سیاست‌های کارآمدی در زمینه واردات، تولید داخلی و توزیع این کالاها اتخاذ کند. نظارت دقیق و ایجاد یک سازوکار شفاف برای جلوگیری از فساد و دلالی در بازار کالاهای اساسی، از مهم‌ترین اقدامات برای کاهش فشارهای اقتصادی به مردم و تثبیت قیمت‌ها خواهد بود.

مداخلات دولت در اقتصاد عرصه را برای مشارکت مردم تنگ می‌کند؛

"اعتمادسازی" رمز پیروزی در تحقق شعار سال

با اشاره به عدم اعتماد و اطمینان مردم از سرمایه گذاری یکی ازموضوعاتی که می‌تواند برای تحقق شعار سال کمک‌کننده باشد اجرای قانون بهبود فضای کسب و کار است. همچنین صدور مجوزهای الکترونیکی می‌تواند شرایط را برای کسب و کار کشور تسهیل کند. در این صورت اعتماد برای سرمایه‌گذاری افزایش می‌یابد.

به گزارش سعید حیدری خبرنگار سرویس اقتصادی زمان، سید سعید فتاحی ، مشاور کانون عالی انجمن های صنفی کارگران ایران با اشاره به ابزارهای در اختیار دولت برای تامین مالی تولید،اعم از مولدسازی دارایی‌های دولت، مشارکت عمومی-خصوصی و هدایت اعتبار به‌سمت تولید گفت: دولت می‌تواند با قوانین اقتصادی کارشناسی شده با اقتصاددان های نخبه نسبت به تامین مالی برای سرمایه گذاران برای افزایش تولید به تبع نیازهای بازار کارهای بزرگ اقدام کند. وی ادامه داد: مهمترین مورد در خصوص تولید این است که باید کالایی تولید گردد که جامعه مصرف به کیفیت آن صددرصد اعتماد داشته باشد و نیز بتوان آن را به جهان صادر کرد، ولی متأسفانه تولیدکنندگان به خاطر هزینه ها و ارزان بودن تولید خود اقدام به تولید کالای بی کیفیت می کنند که مشابه خارجی آن سالها عمر میکند . در مورد مولد سازی دارایی های دولت متأسفانه این مولد سازی ها به صورت قانونمند انجام نمی‌شود و کسانی با رانت و دلال بازی و نفوذ با کمترین قیمت که یک دهم آن دارایی دولت نمی‌شود، نسبت به این دارایی‌ها اقدام می‌کنند که نهایتاً بعد از گذشت چند سال این دارایی ها از بین می‌رود و جای خود را به خرابه هایی می‌دهد، خیلی از دارایی های دولت های گذشته با این شیطنت ها و رانت بازی به نفرات واگذار شدند که شاهد اعتراضات کارگری و مردمی در آنها بودیم.

فتاحی افزود: در حالی که اگر این مولد سازی به صورت قانونی و به نفرات اهل علم و تخصص و سرمایه داران کاربلد واگذار می شد، الان در اقتصاد این کشور کارهای بزرگی انجام میشد و دولت وفاق باید نسبت به قوانین سفت و سخت و بدون خدای نکرده بادبزنی و رانت بتواند مولد سازی را طبق اصل ۱۴۴ قانون اساسی انجام دهد و پس از واگذاری کار دولت به صورت جدی باید نسبت به نظارت آن دارایی انجام پذیرد تا به سمت و سوی شکوفایی اقتصاد کشور برود. مشاور کانون عالی انجمن های صنفی کارگران ایران بیان کرد: مشارکت عمومی که در این راستا مشارکت سیاست‌گذاران و حکمرانان در رفع موانع قانونی، ایجاد حمایت‌های قانونی، مقررات‌زدایی و بهبود فضای کسب‌وکار در درجه اهمیت بالایی برخوردار است و در این صورت می‌توان به آینده اقتصاد و در نتیجه افزایش مشارکت عمومی امیدوار بود. وی افزود: یکی از عواملی که در شکل‌گیری انتظارات تورمی و عدم سرمایه‌گذاری مردم نقش دارد، عدم اطمینان است و نگرانی از تصمیمات غیرقابل‌پیش‌بینی و اتفاقات روزمره که همین امر عدم اطمینان در اقتصاد کلان را افزایش داده و سبب افزایش تورم و کاهش مشارکت مردم می‌شود. فتاحی در گفت و گو با تسنیم اظهار داشت: هر چه عدم اطمینان در اقتصاد کمتر باشد، مردم با عزمی راسخ‌تر در تولید و اقتصاد مشارکت می‌کنند؛ لذا مسئولین باید از بروز سخنان، رفتارها یا اتخاذ سیاست‌هایی که باعث ناامیدنمایی می‌شوند، پرهیز کنند. مداخلات دولت در اقتصاد گاهی عرصه اقتصاد را برای مشارکت مردم باهدف مشارکت در تولید به‌شدت تنگ می‌کند، درحالی‌که دولت در جای درست به‌ویژه سیاست‌های کلان اقتصاد از افزایش تورم و کاهش رفاه ملی جلوگیری نموده و از دخالت در مکانیزم بازار اجتناب ورزد. وی گفت: مجوزهای غیرضروری با تخریب فضای کسب‌وکار مانعی بزرگ بر سر جاده مشارکت بخش خصوصی است و باید در سریع‌ترین زمان ممکن حذف شوند؛ زیرا حذف مجوزهای غیرضروری کمک می‌کنند فضای کسب‌وکار بهبود یافته و بستر مشارکت مردم در جهش تولید ملی فراهم شود. فتاحی بیان کرد: همچنین تأمین مالی جمعی کمک می‌کند تا از طریق تجمیع سرمایه‌های مالی خرد، منابع مالی لازم جهت تأمین مالی مورد نیاز برای سرمایه‌گذاری چنین طرح‌هایی فراهم شود و طیف گسترده‌ای از پروژه‌ها سرمایه موردنیاز خود را تأمین کنند.

وی ادامه داد: در خصوص مشارکت بخش خصوصی با عنایت به قوانین دست و پاگیر و مشکلات عدیده دیگر ، سرمایه داران میلی به فعالیت در این بخش را ندارند و ترجیح می‌دهند پول خود را به صورت راکد در دست خود داشته باشند در حالی که دولت می‌تواند با بستر سازی و اعتماد نسبت به جذب سرمایه داران داخلی و خصوصاً خارجی کمک های بزرگی به اقتصاد کشور کند.در حال حاضر مردم با خرید طلا ، سکه و دلار و انباشت آن نزد خود با توجه به وضعیت اقتصادی کشور آسیب های بزرگی به اقتصاد کشور وارد می‌کنند که البته حق دارند چون نمی‌خواهند سرمایه خود را ریسک کنند و زحمت سال های سال خود را یک شبه از دست بدهند در حالی که با قوانین و حمایت دولت و اعتماد سازی میتوان از سرمایه های خرد مردم در مسیر سرمایه گذاری با استفاده از بنگاه‌های کوچک و زود بازده نسبت به امر تولید کمک و اطمینان خاطر دولت به مردم در جهت بالابردن سرمایه آنها به شکوفایی بیشتر اقتصاد کمک کند و دولت باید تمامی اعتبارات کارخانه ها از طریق بانکی و غیر بانکی را باید به سمت تولید سوق دهد و نسبت به تسهیل در این مورد باید اقدامات عملی انجام دهد.

رونمایی از دو برنامه «سرمایه‌گذاری برای تولید» و «مقابله با تحریم‌ها»

رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور از آماده‌سازی دو برنامه جامع «سرمایه‌گذاری برای تولید» با هدف تحقق شعار سال و همچنین برنامه «مقابله با تحریم‌ها» خبر داد.

به گزارش زمان از سازمان برنامه و بودجه کشور، سید حمید پورمحمدی در آیین دیدار نوروزی همکاران سازمان برنامه و بودجه کشور به ارائه گزارشی از عملکرد این سازمان در سال گذشته و تبیین مهم‌ترین مأموریت‌ها و مسئولیت‌های سازمان در سال جاری پرداخت. وی افزود: توجه به توسعه کشور، توجه به گره‌گشایی از کار مردم و نظارت بر فعالیت بخش‌های مختلف، از ارزش‌ها و اهداف مشترک همه کارکنان سازمان برنامه و بودجه کشور است و هیأت رئیسه سازمان وظیفه دارد فضای امن و آرامی را برای فعالیت کارشناسی و تخصصی همکاران سازمان فراهم کند تا کارشناسان بتوانند بهترین نسخه عملکردی خود را ارائه دهند. رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور با بیان اینکه در زمان تشکیل دولت چهاردهم، نگرانی زیادی درخصوص کسری بودجه وجود داشت گفت: خوشبختانه با کمک و مساعدت های مقام معظم رهبری، سران قوا و همه دستگاه‌ها، توانستیم سال ۱۴۰۳ را بدون مشکل خاصی در حوزه بودجه سپری کنیم. پورمحمدی با اعلام خبر آماده‌سازی دو برنامه جامع سرمایه‌گذاری برای تولید با هدف تحقق شعار سال و همچنین برنامه مقابله با تحریم‌ها از سوی سازمان برنامه و بودجه کشور گفت: با توجه به آغاز اجرای برنامه هفتم در سال ۱۴۰۳، تدوین آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های مورد نیاز احکام این برنامه نیز به‌خوبی از سوی سازمان انجام شد. معاون رئیس‌جمهور با بیان اینکه اکنون حرف سازمان برنامه و بودجه از سوی نظام حکمرانی کشور شنیده می‌شود، افزود: دستگاه‌های اجرایی با حسن ظن به ما نگاه می‌کنند و امیدوارم از این فرصت برای ارائه بهترین خدمات استفاده کنیم و در پایان سال، شاهد برداشته شدن گام‌های اساسی و بسیار مهمی برای عمران و آبادانی کشور باشیم.

دستگاه‌ها باید به درگاه ملی مجوزها متصل شوند

نماینده ماهنشان در مجلس گفت: دولت باید با ایجاد ثبات اقتصادی و تسهیل فرآیند صدور مجوزها، بستر لازم برای جذب سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی را فراهم کند.

به گزارش زمان به نقل ازایسنا، جمال موسوی در جلسه علنی دیروز مجلس در تذکری گفت: با توجه به نامگذاری هوشمندانه مقام معظم رهبری درخصوص شعار سال با عنوان «سرمایه‌گذاری برای تولید»، تمامی نهادهای دولتی نظارتی و اجرایی باید به‌طور هماهنگ برای تحقق این هدف عمل کنند.

وی افزود: دولت باید با ایجاد ثبات اقتصادی و تسهیل فرآیند صدور مجوزها، بستر لازم برای جذب سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی را فراهم کند. دستگاه‌ها باید به درگاه ملی مجوزها متصل شوند تا از بروکراسی و موانع زائد کاسته شود. این نماینده مجلس گفت: مجلس شورای اسلامی از طریق تصویب قوانین تسهیل فرآیند صدور مجوزها، بستر لازم برای جذب سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی را فراهم کند. دستگاه‌ها باید به درگاه ملی مجوزها متصل شوند تا از بروکراسی و موانع زائد کاسته شود. این نماینده مجلس گفت: مجلس شورای اسلامی از طریق تصویب قوانین حمایتی در برنامه هفتم توسعه، زمینه‌های قانونی لازم برای حمایت از سرمایه‌گذاری مولد را فراهم کرده است. سازمان‌های نظارتی، از جمله دیوان محاسبات کشور، باید با نظارت مؤثر بر هزینه‌ها و جلوگیری از فساد، فضای شفاف و رقابتی برای سرمایه‌گذاران ایجاد کند.

نگاه روز

احتمال وقوع شوک ارزی وجود دارد؟

آرمان زارعی

یک کارشناس اقتصادی معتقد است بالا بودن نرخ تورم و ماندگاری این نرخ در کانال‌های ۳۰ تا ۴۰ درصد همچنان یکی زا اصلی‌ترین بحران‌های اقتصادی ایران در سال ۱۴۰۴ است.

کاهش ارزش پول ملی و افزایش نرخ ارز و تورم از جمله چالش‌های اصلی اقتصاد ایران در چند دهه اخیر به شمار می‌رود. این مسائل تأثیرات عمیقی بر زندگی روزمره مردم، قدرت خرید آن‌ها و همچنین ثبات اقتصادی کشور گذاشته است.

کاهش ارزش پول ملی به دلایل متعددی از جمله تحریم‌ها، ناپایداری سیاسی، سوء مدیریت اقتصادی و وابستگی به درآمدهای نفتی اتفاق افتاده است. این عوامل موجب افزایش نرخ تورم و نوسانات ارزی می‌شوند که در نتیجه، قدرت خرید مردم کاهش یافته و هزینه‌های زندگی افزایش می‌یابد.

در همین رابطه، محمد تقی فیاضی، کارشناس حوزه اقتصاد کلان می‌گوید: خطر کاهش صادرات نفت یاران در ثار تشدید تحری‌ها جدی است و این اتفاق می‌تواند زمینه را برای بروز تکانه‌های ارزی مهیا کند. وی با تاکید بر این‌که تورم همچنان یکی از اصلی‌ترین موضوعات اقتصاد ایران است و دولت باید راهی برای برون رفت از این وضعیت بیابد، تاکید کرد:تحقیقات نظری و شواهد آماری نشان می‌دهند که نرخ تورم ریشه‌های پولی دارد.

افزایش نقدینگی و کسری بودجه، که از مهم‌ترین عوامل به شمار می‌رود، به همراه ناترازی بانک‌ها، نقش بسزایی در این موضوع ایفا می‌کنند. بخشی از کسری بودجه نیز به شرکت‌های دولتی مربوط می‌شود. این ناترازی‌ها موجب افزایش پایه پولی می‌شوند که در نهایت منجر به افزایش نرخ تورم و کاهش ارزش پول ملی خواهد شد. این موضوع واقعا شفاف و واضح است.

او درباره‌ی ریشه‌ی تورم گفت: همانطور که اشاره کردم، مشکل اصلی به کسری بودجه دولت و ناترازی بانک‌ها برمی‌گردد. در مورد ناترازی بانک‌ها، اقداماتی هرچند کوچک انجام شده، اما هنوز شاهد وجود چند بانک با ناترازی شدید هستیم و تغییرات قابل توجهی در نظام بانکی مشاهده نمی‌شود. کسری بودجه دولت نیز به میزان قابل توجهی بالا است و بودجه دولت، به ویژه در زمینه هدفمندی یارانه‌ها، حدود هزار همت برآورد می‌شود. همچنین، ناترازی شرکت‌های دولتی نیز به نوعی به شبکه بانکی و بانک مرکزی منتقل می‌شود.

اگر از مؤسسات و نهادهای انقلاب اسلامی بگذریم، این سه نهاد یعنی شرکت‌های دولتی، خود بودجه دولت و بانک‌ها همچنان با ناترازی بالا مواجه هستند و در بودجه دولت چهاردهم هیچ تغییر ملموسی در جهت رفع این ناترازی مشاهده نکرده‌ایم و روند گذشته ادامه دارد.

وی افزود از سوی دیگر، به دلیل کسری بودجه و سایر کمبودها اگر این مشکلات بخواهند تأثیر خود را بر قیمت‌ها بگذارند، ممکن است هر سال با نرخ تورمی بین ۶۰ تا ۷۰ درصد مواجه شویم که رقم بالایی است. دولت اجازه می‌دهد قیمت برخی کالاها و خدمات که دامنه محدودی دارند، افزایش یابد. اما در برخی حوزه‌ها، مانند فرآورده‌های نفتی، بنزین و گازوئیل، قیمت‌ها سرکوب می شوند.

این فشار قیمتی در سال‌های آینده انباشته می‌شود و دولت دیگر قادر به مقاومت نخواهد بود؛ زیرا هم منابع مالی‌اش اجازه نمی‌دهد و هم شکاف قیمتی و رانت ایجاد شده، دولت را مجبور می‌کند که در این زمینه‌ها نیز اجازه افزایش قیمت را بدهد. نمونه بارز این موضوع نرخ ارز است؛ دولت سعی می‌کند نرخ دلار را کنترل کند، اما وقتی فاصله بین نرخ دولتی و آزاد به شدت افزایش یابد، دیگر نمی‌تواند نرخ یارانه‌ای و مصوب را حفظ کند.

این وضعیت منجر به ایجاد رانت و فساد بزرگی مانند چای دبش می‌شود که شاهد آن هستیم. فیاضی گفت: با توجه به این مسائل و با در نظر گرفتن اینکه در ۴ تا ۵ سال گذشته نرخ تورم به بالای ۴۰ درصد افزایش یافته است، پیش‌بینی می‌شود که در سال آینده نرخ تورم در حدود ۴۰ تا ۴۵ درصد باقی بماند.

اما اگر دولت نتواند منابع ارزی کافی، به ویژه از محل صادرات نفت، به بازار تزریق کند، احتمال بروز یک شوک به نرخ ارز وجود دارد که می‌تواند تأثیرات قابل توجهی بر قیمت‌ها داشته باشد. همچنین، اگر صادرات نفت ایران به زیر ۵۰۰ هزار بشکه در روز کاهش یابد، احتمال جهش نرخ ارز و افزایش تورم به بالای ۵۰ درصد نیز وجود دارد. این وضعیت می‌تواند تأثیرات روانی بر روی تورم داشته باشد و احتمال رسیدن نرخ تورم به بالای ۵۰ درصد محتمل است.

فیاضی در جواب این پرسش که بازار ارز با وضعیت پیش رو چه چشم اندازی خواهد داشت؟ گفت: در سال ۱۴۰۳ می‌توان گفت که فنر بازار ارز به نوعی آزاد شده و قیمت دلار و سایر ارزها به نرخ‌های بازار نزدیک‌تر شده‌اند، به طوری که می‌توان گفت حبابی در این بازار وجود ندارد و قیمت‌ها در همین حدود ثابت مانده‌اند.

با این حال، با توجه به نرخ تورم موجود در کشور، خروج سرمایه و مسائل دیگر که در اولویت‌های بعدی قرار دارند، به نظر من در آینده اگر صادرات نفت ایران کاهش یابد، احتمال افزایش نرخ ارز تا پایان سال ۱۴۰۴ وجود دارد. اما اگر توافقی با کشورهای غربی حاصل شود، احتمالا قیمت دلار در حدود ۹۰ تا ۱۰۰ هزار تومان خواهد بود.

او با اشاره به ناترازی‌های موجود در اقتصاد ایران نیز تاکید کرد: برخی از ناترازی‌ها نیاز به برنامه‌ریزی بلندمدت دارند، مانند ناترازی آب، برق و گاز که برای حل آن‌ها به سرمایه‌گذاری نیاز است و انتظار می‌رود در بازه زمانی ۳ تا ۵ سال این مشکلات برطرف شوند. اما ناترازی‌هایی مانند ناترازی بودجه به نظر من بیشتر به عزم سیاسی نیاز دارند. دولت و حاکمیت باید بپذیرند که بیشتر از درآمد و منابع خود مصرف نکنند.

این موضوع مستلزم حذف برخی ردیف‌های بودجه است و قطعا ذینفعانی وجود دارند که در برابر این تغییرات مقاومت خواهند کرد. برای رفع کسری بودجه دولت، عزم سیاسی لازم است.

این مسئله برای سال آینده حل نخواهد شد، اما می‌توان از ابتدای سال آینده برنامه‌ریزی کرد تا بودجه سال ۱۴۰۵ به تراز برسد.

در مورد ناترازی بانک‌ها، ممکن است کار راحت‌تری باشد. برای بانک‌هایی که ناترازی شدیدی دارند، می‌توان به سرعت تصمیم‌گیری کرد و برای سایر بانک‌ها نیز تدابیری اتخاذ کرد.

Alborz.payam@gmail.com